

заявленному сектору и кредитованию в рамках правительственных программ.

Индивидуальный рейтинг ОАО «Белагропромбанк» соответствует очень высоким уровням кредитных рисков, низким финансовым показателям, а также потенциально неустойчивой ликвидности, однако принимается во внимание значительная капитальная база банка, которая защищает его от потенциальных убытков.

БПС-банк – четвертый крупнейший банк Республики Беларусь. Государству принадлежит пакет акций банка в размере 77%. Традиционно БПС-банк оказывает банковские услуги промышленным предприятиям, но в течение последних трех лет банк активизировал работу с физическими лицами.

Индивидуальный рейтинг отражает низкую капитализацию банка, потенциально значительные несовпадения по активам и пассивам, а также концентрированный кредитный портфель. В то же время агентство отмечает ограниченные торговые риски, которым подвержен банк.

Аналогичные оценки имеет и Белинвестбанк (пятый крупнейший банк). По состоянию на конец первой половины 2007 г. его активы составляли 7% активов банковского сектора страны. Белинвестбанк специализируется на предоставлении инвестиционных кредитов предприятиям среднего размера.

Увеличены рейтинги ОАО «Белгазпромбанка». Во многом это стало возможным благодаря имиджу, репутации и рейтингам главных акционеров – российских ОАО «Газпром» и ОАО «Газпробанк». Достаточно неплохие рейтинги присвоены ЗАО «Славнефтебанк» и они отражают вероятность получения поддержки, в случае необходимости, от его основного акционера – ОАО «Банк ВТБ» (Россия).

Таким образом, полученные белорусскими банками рейтинги отражают небольшой размер банков, концентрацию на обслуживании отдельных отраслей экономики, умеренные результаты деятельности, а также неустойчивую политическую и экономическую ситуацию в стране. Получение поддержки со стороны белорусских властей в случае финансовых затруднений банка затруднено из-за недостаточно сильного финансового положения самого правительства.

Главными преимуществами и целью получения рейтинговой оценки для банка являются: признание его как финансового института, удовлетворяющего определенным международным принципам; возможность выхода на рынок внешнего заимствования для развития ресурсной базы и, соответственно, привлечение денежных средств в экономику страны.

Это особенно актуально для Республики Беларусь. Стоимость заемных ресурсов достаточна высока. Сегодня на внутреннем рынке банки ограничены нормативами, зависящими от величины собственного капитала банка. С точки зрения операционных затрат привлечение одного крупного займа выгоднее, чем привлечение нескольких сотен депозитов от физических и юридических лиц. Кроме того перед банковской системой стоит задача по привлечению около миллиарда долларов США иностранных инвестиций.

Однако реализации данной задачи препятствует отсутствие суверенного рейтинга страны. На сегодня Республика Беларусь – единственное государство на постсоветском пространстве, не имеющее кредитного рейтинга. Поэтому рейтинг инвестиционной категории в сложившихся условиях банкам получить не представляется возможным, а привлекать ресурсы, имея «спекулятивный» рейтинг, достаточно дорого.

Еще одна особенность – стандартная схема определения цены заимствований. Первоначально зарубежный кредитор или инвестор смотрит на рейтинг страны, а затем на рейтинг заемщика. В результате отсутствия странового рейтинга кредитору приходится осуществлять дополнительную работу по выявлению и оценке рисков. На практике это приводит либо к отказу работать с таким клиентом, либо включению в стоимость кредита всех возможных рисков и завышению цены заимствования. Соответственно, наличие суверенного рейтинга могло бы существенно облегчить банкам процесс привлечения иностранных заимствований и снизить стоимость ресурсов.

Подводя итог данной статье можно сказать, что получение международной рейтинговой оценки белорусскими банками создаст широкие возможности для освоения глобального финансового рынка.

СПИСОК ЦИТИРУЕМЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Агентство «Fitch» подтвердило рейтинги четырех белорусских банков / [http:// naviny.by/rubrics/finance/2007/10/10/ic_news_114_278391/](http://naviny.by/rubrics/finance/2007/10/10/ic_news_114_278391/)
2. Пупликов С.И. Риски в банковском деле: Банковский портфель 2007 года: справочное пособие. – Минск: Геопринт, 2007. – 256 с.
3. Рейтинги белорусских банков от агентства Fitch Ratings / С. Цедрик. – Финансовый директор. – 2006 г. - № 3 – С. 15-18.
4. <http://www.fitchratings/ru/>

УДК 347.734

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСМИСЛЕННЯ МІСЦЯ ЗАГРОЗ В ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

Колмик Н.В.

*Научный руководитель: к.ю.н., доцент Карманов Е.В.
УО «Харківський інститут банківської справи Університета банківської справи»*

Анотація. Дана робота присвячена вивченню основних видів загроз безпеці банківських установ, розгляду різних думок авторів та питанню їх мінімізації. Надається обґрунтування необхідності вдосконалення системи захисту банківської установи від внутрішніх та зовнішніх загроз в Україні, шляхом розроблення комплексної системи захисту та вдосконалення законодавства.

Summary. This work is devoted to studying the basic kinds of the bank establishment's, threats, the consideration of different opinions of authors and to questions of their minimization. The substantiation of necessity of improvement the system of bank establishment's protection from internal and external threats in Ukraine by development of the complex system of defense and perfection of legislation is given.

З часу свого виникнення банки постійно викликали злочинний інтерес. Цей інтерес був пов'язаний не лише зі зберіганням в кредитних організаціях грошових коштів, але із тим, що в банках зосереджувалася важлива та часто секретна інформація про фінансову та господарську діяльність багатьох людей, компаній, організацій і навіть цілих держав.

Особливої актуальності вивчення питання мінімізації загроз безпеці банківських установ пов'язане з розвитком банківської системи, розширенням мережі банківських установ.

Однією з головних турбот керівника банку або його відділень є стабільна робота очолюваного їм колективу, функціонування всіх служб і підрозділів банку відповідно до встановленого регламенту. Будь-яке відхилення від цього регламенту призводить до збоїв у роботі й, в остаточному підсумку, до збитків. Якщо донедавна до числа найпоширеніших причин порушення стабільної діяльності банку і підприємств відносили стихійні лиха, пожежі й розкрадання матеріальних цінностей, то з появою нових форм власності й ринкових відносин, розвитком нових інформаційних технологій всі частіше доводиться зіштовхуватися із проявами тероризму, несанкціонованого доступу до інформації, вандалізму й іншими злочину, спрямованими як проти особистості, найчастіше керівника й власників, так і проти банку чи фірми в цілому. До повної зупинки діяльності банку, фірми, підприємства й навіть цілої галузі виробництва можуть привести також і страйки. Таким чином, однією з головних умов безперебійної роботи банку, фірми стає забезпечення безпеки їхньої діяльності, що здобуває на сьогодні усе більше складний, різнобічний, комплексний характер і вимагає певних матеріальних витрат. Ці витрати окупаються, якщо вжиті заходи скорочують або запобігають збиток від зазначених вище загроз й, отже, можна говорити про ефективні витрати на забезпечення безпеки.

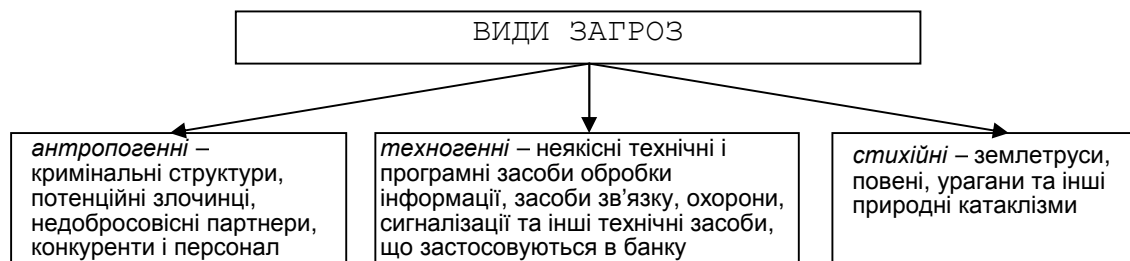
Практична діяльність більшості банків, фірм і підприємств багата на різні надзвичайні ситуації, як великі, що приводять до зупинок, а іноді й до повного знищення об'єкта (стихійні лиха, великі аварії й катастрофи), так і дрібні події, які по своїй сукупності наносять досить великий збиток окремим ділянкам об'єкта, а іноді всій фірмі або банку в цілому.

На сьогодні відсутні єдині підходи до оцінки загроз безпеці банківських установ. М.Єрмошенко вважає, що до основних загроз банківській системі слід віднести: низький рівень капіталізації банківської системи; наявність внутрішніх негативних причин, притаманних банківській діяльності; слабкість системи комерційних банків, їх роботу в основному з грошовими ресурсами, дефіцит фінансових послуг та інструментів; участь банківської системи в тіньовій діяльності та її криміналізацію; недостатнє законодавче врегулювання банківської діяльності; недостатній контроль за діяльністю комерційних банків з боку Національного банку України; низький рівень залучення іноземної валюти і готівки у національній валюті, що знаходиться у населення; відсутність достатнього золотовалютного запасу; практична відсутність системи страхування вкладів населення і депозитів підприємств у комерційних банках; відсутність довіри населення і юридичних осіб до комерційних банків; невідповідність вимог щодо збільшення темпів розвитку банківської системи обсягам реально-го грошового капіталу для формування коштів банків [2].

Як вважає А. Вінников, загроза – це нереалізована, але реально існуюча (з певною вірогідністю) можливість нанесення банку будь-якого збитку. Перелік загроз банківській безпеці можна розділити на три групи. Загрози від перерахованих джерел можуть бути спрямовані на такі об'єкти, як грошові кошти банку, конфіденційна інформація, технічні і програмні засоби обчислювальної техніки, засоби зв'язку і телекомунікацій, персонал і приміщення банку, сховища грошових коштів і будівлі, в яких вони розміщені [9].

С.Букін виділяє: загрози безпеці банку з боку зовнішнього середовища (з боку клієнтів, партнерів, конкурентів, криміналу, держави в особі різних державних установ, громадян) і загрози безпеці банку з боку внутрішнього середовища (з боку власників, адміністрації, менеджерів підрозділів, спеціалістів, неформальних груп) [3].

М.Зубок під загрозами безпеці банку розуміє потенційно можливі або реальні дії зловмисників чи конкурентів, які здатні нанести банку матеріальної чи моральної шкоди. Вони виявляються як сукупність факторів і умов, що створюють небезпеку для нормального функціонування банку відповідно до його завдань та інтересів. У зв'язку з цим загрози банку диференціюються на:

З огляду на суб'єктів загроз він виділяє: зовнішні (від кримінальних елементів; конкурентів; партнерів і клієнтів; іноземних суб'єктів господарювання та окремих осіб; юридичних і фізичних осіб, які займаються промисловим шпигунством; окремих посадових осіб державних органів, які зловживають своїм становищем; засобів масової інформації; колишніх працівників банку) та внутрішні (від працівників банку і банківських технологій) загрози. Серед суб'єктів ним вирізняються: персонал,

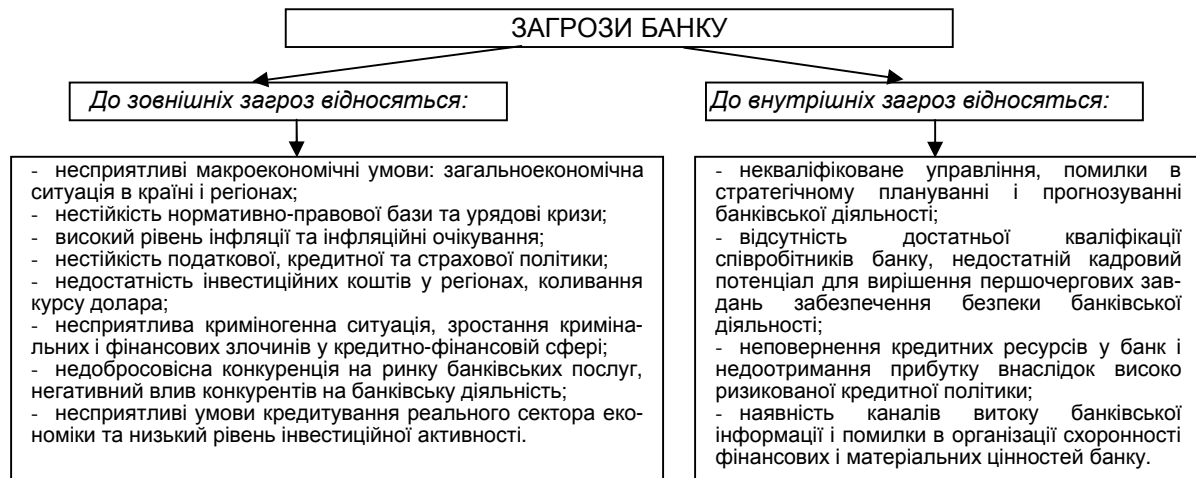
фінанси, матеріальні засоби, інформація [4].

На думку Д.Артеменка, існують зовнішні та внутрішні загрози фінансовій безпеці банківських установ [10].

Отже, на нашу думку, під загрозами банківської діяльності слід розуміти всі дії змовисників, персоналу, конкурентів, які здатні нанести банку будь-якого збитку.

На сучасному етапі банківської діяльності існує жорстка конкурентна боротьба між банками та іншими фінансовими організаціями, яка проявляється у різноманітних формах. Але ціль всіх конкурентних посягань одна – банківська інформація, на базі якої впроваджують нові методи та види банківського виробництва або обслуговування клієнтів, які приносять прибутки. Найбільша кількість посягань з боку конкурентів існує на відомості про клієнтів, партнерів та фінансову діяльність банку, значне зростання посягань є у категорії відомостей про персонал банку. Посягання з використанням персоналу банку має значне зростання порівняно з іншими (це підкуп службовців, отримання інформації по родинних зв'язках). Це пов'язано з тим, що саме персонал банку володіє інформацією і тільки треба знайти відповідних працівників, що зможуть надати необхідну інформацію. Однією з форм загроз для банку є його партнери та клієнти. У цьому випадку використовуються відомості, які отримали партнери або клієнти банку згідно з їх спільною діяльністю [8].

Одним із шляхів вдосконалення захисту банківської установи від загроз є створення комплексної системи захисту. Комплексна система забезпечення безпеки банківської установи - це сукупність взаємозалежних заходів організаційно-правового характеру, здійснюваних з метою захисту банківської діяльності від реальних або потенційних дій фізичних або юридичних осіб, які можуть привести до істотних втрат.

В основі розробки комплексної системи забезпечення безпеки банку повинна лежати певна концепція. Концепція включає мету комплексної системи забезпечення безпеки, її завдання, принципи діяльності, об'єкт і суб'єкт, стратегію й тактику. Ціль даної системи - мінімізація зовнішніх і внутрішніх погроз стану суб'єкта, у тому числі його фінансовим, матеріальним, інформаційним, кадровим ресурсам, на основі розробленого й реалізованого комплексу заходів економіко-правового й організаційного характеру.

В Україні дане питання регулюється такими законодавчо-нормативними джерелами: Закон України "Про банки і банківську діяльність", Закон України "Про Національний банк України", Закон України "Про міліцію", Закон України "Про інформацію", Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" та інші. На відміну від розвинутих країн, у нас дуже недосконале законодавство. Відсутність законодавства "Про комерційну таємницю", "Про приватну детективну діяльність" не дає можливості утворення приватних служб безпеки, які б мали певні повноваження. У більшій кількості випадків організація безпеки банку покладена на службу безпеки банку, але практично неможлива її співпраця з правоохоронними органами, оскільки законами не визначене її становище. Невизначений законодавством статус служби безпеки банків робить її функціонування неповноцінними.

Таким чином, забезпечення безпеки є одним з базових факторів, що визначають як саму можливість економічної діяльності, так й її стратегічні напрямки. Дійсний стан проблеми забезпечення безпеки можна охарактеризувати вкрай важким як для банківської, так і будь-якої іншої комерційної діяльності, що обумовлено політичною та економічною нестабільністю. Проблема банківської безпеки

складна й багатогранна. Порівняно з західними країнами, в Україні на сьогодні вона поширена набагато менше. Основними завданнями в сфері захисту банківської установи України в майбутньому є вдосконалення законодавства та методів підвищення відповідальності працівників, бо саме вони є однією з найбільших загроз в банківській діяльності.

СПИСОК ЦИТИРОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. <http://www.bank.gov.ua>.
2. Ермошенко М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. – К: Київ. нац. тог.-екон. ун-т, 2001. – С. 309.
3. Букин С. Безопасность банка. // Банковские технологии. – 2003. - № 9.
4. Зубок М.І. Безпека банків. – К.: КНТЕУ. – 2002. – С. 306.
5. Смирнова Ж. Кто за все ответит. // Деловой еженедельник “На стол руководителю”. – 2007. –№1. – С. 5-8.
6. <http://www.unian.net>.
7. Герасимов П.А. Конкурентная разведка в коммерческом банке. // Банковское дело. - 2006. -№8. - С. 64-67.
8. <http://www.kiev-security.org.ua>.
9. <http://www.aub.com.ua>.
10. Бриаловський Н.М. Захист інформації у банківській діяльності. – К.: ПВП “Задруга”, 2003. – С.96 – 101.

УДК 336.713

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ СУЧАСНОГО КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Лобізер Н.С.

Научный руководитель: к.э.н., доцент, Азаренкова Г.М.

УО «Харківський інститут банківської справи Університета банківської справи»

Анотація. Дана робота присвячена аналізу існуючих видів організаційних структур комерційного банку як найважливішої умови його успішної комерційної діяльності. Надається обґрунтування необхідності вдосконалення системи управління економічними процесами банківської установи шляхом поєднання організаційної та фінансової структури.

Summary. The work deals with the analysis of different types of commercial banks' organizational structures which are considered as the most important condition of its business activity. The author proves the necessity of the development of the economic activities management system in banking by integration of organizational and financial structures of the bank.

Перехід країни до соціально-орієнтованої ринкової економіки, вихід на світовий рівень вимагає від підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції на основі застосування досягнень науково-технічного прогресу, нових форм господарювання та сучасних методів управління підприємством.

Процес розбудови ринкових відносин та подолання кризових явищ перехідного періоду, що відбувається в Україні, можна охарактеризувати появою нових економічних структур різного типу: приватних підприємств, холдингових компаній, інвестиційних фондів, акціонерних товариств різного типу та інші. До таких структур, що утворилися в постсоціалістичному суспільстві у колі перших ринкових інститутів, відносяться й банківські установи, питома вага та сталість розвитку яких набагато вищі, ніж у всіх ринкових структурах. [9, с.9]

Станом на 01.10.2007р. в Україні кількість зареєстрованих банків становить 196, при цьому 19 банків перебувають у стані ліквідації, діючих банків – 174 із них з іноземним капіталом – 44, у тому числі зі 100-відсотковим іноземним капіталом – 16. Загальний обсяг регулятивного капіталу - 61155 млн. грн..., фінансовий результат діяльності - 4222 млн. грн. Частка активів українських банків складає 69,5% від загальної кількості фінансових інститутів в фінансовій системі України. [5, с.70]

Особливої актуальності вивчення питання набуває ефективність ринкової діяльності економічних структур, що перебуває у цілковитій залежності від того, наскільки якісно його керівництво контролює економічні процеси, що проникають в навколишнє середовище і створює надійні резерви конструктивної реакції на його зміни, організовуючи роботу колективу на засадах соціальної злагоди. Тому є досить актуальним і важливим розгляд комерційних банків як комерційних підприємств особливого типу.

Комерційні банки є одним із складових елементів банківської системи, найбільш значущими учасниками грошового ринку. Найважливішими елементами відтворювальної структури економіки. Втім, банк – це юридична особа, котрій на підставі ліцензій та діючого законодавства надане право здійснювати банківські операції на комерційній основі. [9, с.9]

Для банків завжди була і залишається актуальною проблема підвищення ефективності їх функціонування та розвитку. Низький рівень свідчить про низькі конкурентні можливості банків, підвищену чутливість до ринкових ризиків, неефективне управління активами і пасивами, обмежені можливості розвитку і в разі наявності тенденцій до погіршення може призвести до серйозних проблем у діяльності банків, а несвочасне вжиття необхідних заходів до банкрутства.[4, с.20]

Сьогодні банк може визначатись як «інститут, що поєднує різні види фінансової діяльності та має все більш диференційовані форми організації і пристосовується до всіх сегментів фінансового ринку». Сучасний банк – складна система, головною функцією якої є прийняття ризиків та конкурентоспроможність якої залежить від внутрішньої ефективності (насамперед ефективності організаційної та фінансової структури) та здатності протистояти зовнішній конкуренції. [3, с.13]

Організаційна структура банку схожа з іншими підприємницькими структурами і регламентується Законами України «Про господарські товариства», «Про банки і банківську діяльність» і т. д. Дія банків,